

Biblioteksplan för Markaryds kommun 2024-2027

Dokumentnamn	Dokumenttyp	Fastställd	Beslutsinstans
Biblioteksplan för Markaryds kommun 2024-2027	Plan	2024-03-25	Kommunfullmäktige
Dokumentansvarig	Diarienummer	Reviderad	Giltig till
Kultur- och fritidschef	UKN 2023/100		2027-12-31
Dokumentinformation	Biblioteksplanen är ett strategiskt lagstadgat dokument med syfte att berätta vad som påverkar biblioteksverksamheten i Markaryds kommun och vad kommunen kommer att prioritera de kommande åren genom framtagna utvecklingsområden.		
Dokumentet gäller för	Markaryds kommun		

Innehållsförteckning

Biblioteksplan för Markaryds kommun 2024-2027	4
Kommunal påverkan	4
Regional påverkan.....	5
Nationell påverkan.....	5
Bibliotekslag (2013:801).....	6
Skolbibliotek.....	6
Lagar, riktlinjer och förordningar.....	6
Utvecklingsområden och övergripande perspektiv.....	7
Utvecklingsområde 1: Medier och språk	8
Utvecklingsområde 2: Information och lärande	9
Utvecklingsområde 3: Lokalen och lokalsamhället.....	10
Beslut, uppföljning och kontakt	11

Biblioteksplan för Markaryds kommun 2024-2027

Biblioteksplanen gäller för kommunens folkbibliotek och skolbibliotek och är ett strategiskt lagstadgat dokument som varje kommun ska upprätta i enlighet med Bibliotekslag (2013:801). Syftet med biblioteksplanen är att berätta vad som påverkar biblioteksverksamheten i Markaryds kommun och vad kommunen kommer att prioritera de kommande åren genom framtagna utvecklingsområden.

Vår vision: **Möjligheternas Markaryd** –
tillsammans gör vi varandra bättre

Markaryds kommun vill vara en del av invånarnas vardag och erbjuda möjligheter genom biblioteken. Möjligheternas bibliotek är att enskilt eller i grupp ta nästa steg i det livslånga lärandet och erbjuda möjligheten att ta del av nästa läsupplevelse, kulturupplevelse, digitala framsteg eller lärorika möten. Biblioteksverksamheten ska vara öppen, tillgänglig och välkomnande för alla, både i lokalen och i samhället. Bibliotekets utbud av medier och programverksamhet ska präglas av allsidighet och kvalitet, spegla hur kommunen är sammansatt liksom invånarnas intresse. Med möjligheternas bibliotek vill Markaryds kommun leva upp till och överträffa invånarnas förväntan på kommunens bibliotek och samtidigt uppfylla Bibliotekslagen.

Planens utvecklingsområden är framtagna efter möten med kommunens invånare, politiker och personal. Alla har även erbjudits möjligheten att lämna in synpunkter på plats i biblioteken eller via internet.

Utvecklingsområde 1: Medier och språk

Utvecklingsområde 2: Information och lärande

Utvecklingsområde 3: Lokalen och lokalsamhället

Kommunal påverkan

Hur biblioteksverksamheten bedrivs påverkas av lokala förutsättningar, biblioteksplanen och kommunens Vision 2030, inom målområdena för Fritid och kultur samt Utbildning.

Markaryds kommun är en kommun i södra Småland med drygt 10 100 invånare. Kommunen har tre meröppna folkbibliotek; i Markaryd, Strömsnäsbruk och Traryd. Kommunen har fem skolbibliotek; på Markaryds skola, Timsfors skola, Traryds skola, Strömsnässkolan och gymnasieskolan KCM.

Biblioteksverksamheten i Markaryds kommun samspelar med kommunens Vision 2030: ”Möjligheternas Markaryd – tillsammans gör vi varandra bättre”, där målet är att genom lokaler och mötesplatser ge alla tillgång till kommunens rika utbud av kultur och fritidsaktiviteter.

För att uppfylla visionen ska biblioteken erbjuda en säker och trygg miljö för deltagande och gemensamt eller eget skapande. Skolbibliotekens lokaler ska vara ändamålsenliga och bemannas av välutbildad och engagerad personal. Biblioteken ska bidra till att höja kommuninvånarnas utbildningsnivå genom att stötta det livslånga lärandet. Biblioteken ska förmedla kunskap samt ge alla möjligheten att stimuleras och utvecklas utifrån sina individuella behov, förutsättningar och önskemål.

Biblioteksverksamheten samarbetar med skolverksamheten och kultursamordnaren. Samverkansparter i kommunen är barnhälsovården och familjecentralerna, studieförbund, föreningar, organisationer samt enskilda kommuninvånare, kulturutövare och lokalsamhället.

Regional påverkan

Regionalt påverkas kommunens biblioteksverksamhet av Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg samt den för Region Kronoberg unika Kronobarnsmodellen.

Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg har en antagen biblioteksplan; Biblioteksplan för Region Blekinge och Region Kronoberg 2022-2024. Planen innehåller de övergripande perspektiven: Hållbarhet, Tillgänglighet, Mångfald, Nationella minoriteter, Barn och unga samt Digital transformation. Utvecklingsområden är: Attraktiv biblioteksregion, Agent för demokratin, Folkets bibliotek samt Att stärka människors språk.

Regionalt finns även ett kommunöverskridande samarbete mellan folkbiblioteken i Blekinge och Kronoberg. Med Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg som samordnare samverkar biblioteken om allt från fjärrlån (lån mellan biblioteken) till informationsutbyte och gemensam kompetensutveckling.

Biblioteksverksamheten ingår som relevant part i kommunens arbete med Kronobarnsmodellen. Det är en arbetsmodell med målet att alla barn och unga i Kronoberg ska få likvärdiga och jämlika förutsättningar för en god uppväxt. Verksamheten ska arbeta främjande och förebyggande för att minimera behovet av specifika insatser.

Samverkansparter på regional nivå är bland annat Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg, övriga kommuners bibliotek i Region Blekinge och Region Kronoberg samt studieförbund.

Nationell påverkan

Den kommunala biblioteksverksamheten påverkas från nationell nivå genom lagar, myndigheter och globala mål.

Bibliotekslag (2013:801)

Enligt bibliotekslagen ska bibliotekets mål vara att:

...verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

...biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

... i syfte att ge alla tillgång till landets samlade biblioteksresurser ska bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet samverka.

Bibliotekslagen fastslår att biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt följande prioriterade grupper:

- personer med funktionsnedsättning
- nationella minoriteter
- personer som har annat modersmål än svenska
- barn och ungdomar

Folkbiblioteken har enligt bibliotekslagen skyldighet att tillse att:

- utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.
- verksamheten ska vara tillgänglig för alla och anpassad till användarnas behov.
- verksamheten ska särskilt främja läsning och avgiftsfri tillgång till litteratur.
- verksamheten ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

Skolbibliotek

Både bibliotekslagen och skollagen (2010:800) 2 kap 36 § fastslår att alla elever ska ha tillgång till skolbibliotek. Enligt Skolverket ska skolbiblioteksverksamheten vara en del i undervisningen för att stärka elevernas språk- och kunskapsutveckling och digitala kompetens. Skolbibliotekens inkludering i skolans övriga verksamhet är rektorns ansvar. Rektor ska även möjliggöra samarbete mellan bibliotekets personal och övrig pedagogisk personal samt tillse att det finns en lokal som gör det möjligt att använda skolbiblioteket i skolans alla ämnen.

Lagar, riktlinjer och förordningar

Agenda 2030, som är antagen av FN:s medlemsländer, innehåller 17 globala mål för en hållbar utveckling. Biblioteksverksamheten kommer under planperioden att följa kommunens arbete med "Agenda 2030 – Markaryds kommuns plan för arbete med hållbarhetsfrågor":

Markaryds kommun är en växande kommun som ska ha en långsiktig hållbar utveckling. För att detta ska vara möjligt att uppnå ska kommunens samtliga verksamheter bedrivas effektivt och säkerställa en hälsofrämjande, jämlik livskvalitet där graden av miljöpåverkan är så liten som möjligt. Markaryds kommun har ett stort ansvar när det gäller att driva hållbarhetsarbetet framåt i kommunen, dock är ett samarbete mellan näringslivet en förutsättning för samhällets tillväxt och omställning till ett hållbart samhälle.

För att uppfylla bibliotekslagen behöver biblioteksverksamheten ägna särskild uppmärksamhet åt: Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (2018:1197) och Diskrimineringslag (2008:567). Diskrimineringslagens syfte är att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Barnets rättigheter (2018:1197), de fyra grundprinciperna;

- 2) Alla barn har samma rättigheter och lika värde.
- 3) Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn.
- 6) Alla barn har rätt till liv och utveckling.
- 12) Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad.

Samverkansparter på nationell nivå är bland annat Kulturrådet, Kungliga biblioteket och övriga depåbibliotek.

Utvecklingsområden och övergripande perspektiv

Biblioteksplanens tre utvecklingsområden berättar vad biblioteken kommer att prioritera 2024-2027 samt vad biblioteksverksamheten strategiskt behöver göra för att genomföra dessa prioriteringar. Biblioteken måste stå på en stabil grund och samtidigt följa med i tiden för att inte bli inaktuella, exempelvis genom att erbjuda möjligheter och vara platsen där gammalt möter nytt.

Kopplat till samtliga utvecklingsområden finns ett antal övergripande perspektiv. De övergripande perspektiven är ett sammanfattande resultat över vad som påverkar biblioteken i Markaryds kommun. Inom vissa utvecklingsområden nämns perspektiven direkt i olika mål och i de fall de inte står utskrivna ska de kontinuerligt tas i beaktande.

Övergripande perspektiv:

- Demokrati
- Hållbarhet; Agenda 2030
- Mångfald; Diskrimineringslagen
- Prioriterade grupper

Utvecklingsområde 1: Medier och språk

Efter en utvärdering av alla möten med kommunens invånare, politiker och personal framkom utvecklingsområde 1 naturligt. Biblioteket är för många synonymt med böcker. Markaryds kommun vill ta fasta på detta men samtidigt vidga bibliotekets roll vad gäller tillgången till aktuella medier såsom boken, e-medier, tidningar och spel för att visa på vikten av berättelser i alla dess former för alla åldrar efter nivå. För att biblioteket ska vara relevant i lokalsamhället är det av största vikt att kommunens invånare känner sig representerade i bibliotekets utbud. Även bibliotekets arbete med språk i olika former har kommit upp vid flertalet tillfällen. Kommunen vill därför aktivt jobba med informationsspridning kring språkutveckling, språkstimulerande aktiviteter och rätten till sitt eget språk.

Biblioteken i Markaryds kommun vill:

- Aktivt arbeta för att fortsätta skapa en samling medier som speglar hur kommunen är sammansatt samt invånarnas intressen. Samlingen ska vara aktuell, allsidig, inspirerande och av hög kvalitet.
- Erbjuder medier till våra prioriterade grupper samt öka medvetenheten om dessa grupper och vikten av för dem anpassad och relevanta medier för ökad interaktion och integration.
- Förmedla vikten av läsning i hemmen samt stötta familjer i barns tidiga språkutveckling.
- Höja litteraturens ställning och dess inverkan i människors liv genom gemensamma aktiviteter.
- Anordna aktiviteter och program som främjar läsning, språkutveckling och kreativitet.
- Använda personalens litteraturkompetens samt vidareutbilda personalen i läsfrämjande insatser.
- Erbjuder lån från andra bibliotek i de fall det är möjligt samt aktivt arbeta för en gemensam webbplats och bibliotekskatalog i regionen.

År 2027 kommer bibliotekens bestånd av medier, aktiviteter och program fortsatt vara relevant, aktuellt och inspirerande för alla kommunens invånare. Biblioteken kommer aktivt bidra till ökad läsning i hemmen och en höjd status för litteratur i kommunen.

Utvecklingsområde 2: Information och lärande

Under arbetet med biblioteksplanen har det på flera håll lyfts fram att biblioteken har en mycket viktig roll i kommunen vad gäller verksamhetens funktion och plats för informationsåtkomst och inläring. I utvecklingsområde 2 vill biblioteken i Markaryds kommun därför fokusera på allas rätt till information och det livslånga lärandet. Välinformerade invånare är grunden i ett demokratiskt samhälle.

Biblioteken i Markaryds kommun vill:

- Öka inlärningsintresset hos kommunens invånare samt möjliggöra och stötta deras kunskapsinhämtning och deltagande i det livslånga lärandet.
- Genom allsidig programverksamhet och föreläsningar öka invånarnas intresse för bildning, upplysning, utbildning och forskning.
- Förespråka kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning genom att vara en katalysator till det demokratiska samtalet.
- Vidareutveckla skolbiblioteksverksamheten med målet att möjliggöra verksamhetens pedagogiska uppdrag. Verksamheten ska stödja eleverna att nå sina mål och vara en naturlig del i undervisningen.
- Under planperioden utveckla sin roll i kommunen som en viktig samhällsfunktion vid kriser.
- Se över den egna verksamheten ur ett hållbarhetsperspektiv samt vara en informationskälla i ämnet till invånarna.
- Främja likvärdig digital delaktighet genom informationsspridning samt tillhandahålla teknik som gör det möjligt att testa och erbjuda aktiviteter inom digital kompetens.
- Arbeta för att vidareutveckla bibliotekets webbplats; både dess innehåll och invånarnas nyttjande av denna.
- Vidareutbilda personalen för att på ett aktuellt och välinformerat sätt bemöta, handleda och ge hjälp till självhjälp.

År 2027 kommer biblioteken att fortsatt vara en viktig del i kommuninvånarnas kunskapsinhämtning och livslånga lärande. Genom sin verksamhet kommer biblioteken att främja det demokratiska samhället och ge alla, efter sina förutsättningar, chans att delta.

Utvecklingsområde 3: Lokalen och lokalsamhället

Kommunens invånare har lyft vikten av biblioteket som fysisk plats. De vill att biblioteket ska vara en mötesplats som är lättillgänglig och lätt att hitta i. Invånarna är även positiva till bibliotekens uppsökande arbete, ofta i samarbete med andra i lokalsamhället. I utvecklingsområde 3 vill biblioteken i Markaryds kommun fokusera på lokalen och hur biblioteksverksamheten samverkar med andra i kommunen. Tillgången till lokalen och hur den är utformad är av största vikt. Samtidigt är det viktigt att biblioteksverksamheten rör sig utanför lokalen samt samverkar med lokalsamhället. Biblioteket som fysisk plats och verksamhet måste utvecklas för att fortsätta vara relevant.

Biblioteken i Markaryds kommun vill:

- Vara öppna mötesplatser för alla med användaren i centrum.
- Att våra lokaler är tillgängliga för alla och uppfattas som attraktiva, inbjudande och fantasieggande.
- Att det ska vara lätt att hitta i lokalen.
- Se biblioteksverksamheten som större än lokalen och som en del av lokalsamhället.
- Samverka med lokalsamhället.
- Kontinuerligt utvärdera och vid behov förbättra bibliotekens marknadsföring.
- Möjliggöra för enskilda personer och föreningar att genomföra aktiviteter på biblioteken inom ramen för biblioteksplanen och av kommunen antagna styrdokument.
- Ge personal möjligheten att vidareutbilda sig vad gäller nyskapande biblioteksverksamhet samt utformningen och uppbyggnaden av lokalen och dess innehåll.

År 2027 kommer bibliotekslokalerna vara välkända i kommunen och ses som naturliga mötesplatser. Personalen rör sig utanför lokalen för att nå så många invånare som möjligt samt locka fler till biblioteket. Bibliotekens utåtriktade arbete kommer att ha sänkt tröskeln in till biblioteken. Nya, så väl som redan etablerade samarbeten, ska sträva efter att synliggöra bibliotekens verksamhet.

Beslut, uppföljning och kontakt

Biblioteksplanen beslutas av kommunfullmäktige, som vid behov kan revidera planen under planperioden.

Det praktiska arbetet kopplat till planens utvecklingsområden gestaltas varje år i en handlingsplan. Varje år utvärderas handlingsplanen från föregående år. Dessa utvärderingar ligger sedan till grund för utvärderingen av biblioteksplanen. Utbildnings- och kulturnämnden tar del av utvärderingarna.

Kommunens invånare kan löpande lämna in förslag och synpunkter vad gäller planen och biblioteksverksamheten. Kontaktinformation finns på bibliotekens hemsida:
bibliotek.markaryd.se